יוהיה באכלכם מלחם הארץ מה להלן

משלכם ולא משל מעשר אף כאן משלכם

ולא משל מעשר לימא מסייע ליה שעיםה

של מעשר שני פמורה מן החלה דברי ר"מ

וחכמים אומרים חייבת בחלה לימא מסייע

ליה היא היא אלא מדבהא פליגי בהא נמי

פליגי או דלמא שאני עיםה דאמר קרא

2עריםותיכם בעריםותיכם תרי זימני: אשל

תרומה ממאה פסולה: דלית בה היתר

אכילה: יושל תרומה מהורה לא ימול:

פליגי בה ר' אמי ור' אםי חד אמר ימפני

שמכשירה וחד אמר מפני שמפסידה מאי

בינייהו כגון שקרא עליה שם חוץ מקליפתה

חיצונה למ"ד מפני שמכשירה איכא למ"ד

מפני שמפסידה ליכא: יואם נטל כשרה:

למ"ד מפני שאין בה היתר אכילה הרי יש

בה היתר אכילה למ"ד לפי שאין בה דין

ממון הרי יש בה דין ממון: יושל דמאי:

מ"ם דבית הלל כיון ראי בעי מפקר להו

לנכסיה והוי עני וחזי ליה השתא גמי לכם

קרינא ביה דתנן סימאכילין את העניים דמאי

ואת אכסניא דמאי וב"ש עני לא אכיל דמאי

דתנן (אין) מאכילין העניים דמאי ואת האכםנאי'

דמאי ואמר רב הונא תנא ב"ש אומרים אין

מאכילין את העניים ואת האכסנאים דמאי וב"ה

אומרים מאכילין את העניים דמאי ואת

האכסנאים דמאי: של מעשר שני שבירושלים:

למ"ד מפני שמכשירה הרי מכשירה למ"ד

מפני שמפסידה הרי מפסידה: יואם נמל

כשרה: למ"ד מפני שאין בה היתר אכילה

דברי הכל למ"ד לפי שָאין בה דין ממון

הא מני רבנן היא: מעלתה חזזית: ֹ∘אמר

רב חסדא דבר זה ירבינו הגדול אמרו

המקום יהיה בעזרו לא שנו אלא במקום

אחד אבל בשנים ושלשה מקומות כשר אמר

שליה רבא אדרבה בשנים ושלשה מקומות 🕪

הוה ליה כמנומר ופסול אלא אי אתמר

אסיפא אתמר על מיעומו כשר אמר רב

חסדא דבר זה רבינו הגדול אמרו והמקום יהיה בעזרו יל"ש אלא במקום אחר אבל

בשנים ושלשה מקומות הוה ליה כמנומר

ופסול אמר רבא יועל חוממו ואפילו במשהו

נמי פסול: לנמלה בממתו: תנא ר' יצחק

בן אלעזר "נטלה בוכנתו: נקלף: אמר

רבא האי אתרוגא דאגליד כאהינא סומקא

כשרה והא אנן תנן נקלף פסול לא קשיא

סמג עשין מד: גמו ר מיי׳ פ״י מהלכות

ד ח מיי׳ פ״ח מהלכו׳ לולב הלכה ב: ט י כ מיי׳ פ״ח מהלכות לולב הלכה ז סמג עשין מד טוש״ע א"ח סיי תרמח סעיף ט: סב ל מייי שם טוש"ע שם

סעיף ז: סעיף ז: סג מ מיי׳ שם טוש״ע שם :סעיף ח

תורה אור השלם 1. וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ הְּרִימוּ תְרוּמְה לַיִּי: במדבר טו יט בתישית עַרְסתַבֵּם 2. במובו פויס באשִׁית עֲרָסֹתֵכֶּם תַּרִימוּ תָרוּמָה חלה " יִּנְיָּה יָנֶיְ בּנֵּי וְיְנִייּ אֹתָה: במדבר טו אֹתָה: מראשית עַרְסֹתֵיכֵם. פ. בַיֵּי אָפְיּרְיּבְיּה תְּתְנוּ לַיְיָ הְּרוּמָה לְדרתִיכֶם:

במדבר טו כא

רבינו חננאל לחם מן העיסה, מה עיסה של מעשר שני לא. מצה מעשר שני לא. לימא מסייע ליה, עיסה של וחכמים אומרים חייבת הוכנום אומוים היבות בחלה. וכי היכי דפליגי בעיסה, הכי נמי פליגי במצה ובאתרוג. ודחינו . דלמא שאני עיסה דכתיב תרי זימני עריסותיכם, אבל הני לא. אתרוג של תרומה <mark>טמאה פסול</mark>. לפי שאין בו היתר אכילה. ושל תרומה טהורה לא יטול. פליגי בה מיוור הלא יסול. פליגי בה ר' אמי ור' אסי, חד אמר מפני שמכשירה, כלומר משוי לה מנא, וחד אמר מפני שמפסידה במשמוש הידים. איכא בינייהו כגון . שקרא עליה שם תרומה חוץ מקליפתה, מאן דאמר שמפסידה, הנה מפני הליפה הפנימית אינה מפני שמכשירה הרי מכשירה ופסולהל). ואם ביה היתר אכילה, דאי . מאכיליז את העניים דמאי שני בירושלים לא יטול. למאז דאמר שמכשירה יבואן הרי מכשירה. למאן דאמר . שמפסידה הרי מפסידה. ואם נטל כשר. למאן ואם נטל כשר. למאן דאמר לפי שאין לו בה היתר אכילה, דברי הכל היא. למאן דאמר לפי שאין לו בה דין ממון, רבנן היא. מתני" עלתה חזזית על רובו . אחד בין במקומות הרבה, אם תצטרף מכל מקומות שיש בו החזזיות נמצאו רוב אתרוג חזזית ופסול. עלתה חזזית על מיעוטו בשר. ואוקימנא במקום אחד אבל בשנים ושלשה מקומות הוה ליה כמנומר

עלתה בו חזזית אלא

במשהו. פסול. ניטלה

אתרוג בתפיסת הבית בסוף יש נוחלין (ב"ב דף קלו: ושם) אבל גבי מלה כשאכל ממנה כמה זיתים אם יש משלו כזית ילא ומהאי טעמא נמי ניחא דעיסה של טבל חייבת בחלה כדמוכח בירושלמי דדמאי

ובודאי איירי מדוקוק להפריש תרומה גדולה ולא פטרינן ליה מדכתיב עריסותיכס דמיירי בשיש שם חמשת רבעים בלא חלקו של כהן (אע"ג) לבפרק ראשית הגז (חולין דף קלה:) ילפינן עיסה דשותפין:

דבתיב עריסותיכם תרי זימני. אע"ג דתרוייהו דרשינו

במנחות פרק ר' ישמעאל (דף סז.) למעוטי עיסת נכרי ועיסת הקדש ועוד דריש ליה בפרק ראשית הגו (חולין דף קלה:) לכדי עריסותיכם כשיעור עיסת מדבר הכא דחוי בעלמה הוה: מפני שמכשירה. שהלולב כמו שהוא אגוד נותנין אותו במים כדי שלא יכמוש כדתנן בפירקין ודף מב.) ומחזירו למים וכשנוטלו נוטפין מימיו על האתרוג והוה מלי למימר איכא בינייהו שכבר הוכשר: דאי בעי מפקר נכסיה. לא הוה לריך להאי טעמא אלא משום

דיש בו היתר אכילה לעני כמו לישראל דנפיק בשל תרומה דחזי לכהן ודכוותה בפרק מפנין (שבת דף קסו: ושם) תרומה ודמאי פריך בגמ' דמאי הא לא חזי ליה ומשני כיון דאי בעי מפקר לנכסיה והוה מלי למימר הואיל וחזי לעני כי היכי דשרי התם תרומה ביד ישראל הואיל וחזיא לכהן ובההיא דפרק בכל מערבין (עירובין דף לא.) דתנן מערבין בדמאי ומפרש בגמרא משום דאי בעי מפחר נכסיה התם ניחא דאינטריך לההוא טעמא לישבה אפילו כסומכוס דפליג על ישראל בתרומה ואהא לא פליג: מאבילין את העניים דמאי ואת דמאי. האכסנאים

משנה בפרק ג' דדמאי ופליגי בגמ' דירושלמי דרבי יונה אמר בעניים חברים ובאכסגיא כרבי יהושע כדמפרש התם שהם ישראל ור' יוסי אמר בעניים עמי הארץ היא ובאכסניא נכרי: ואבור רב הונא תנא ב"ש אומרים אין מאכילין. וסתם מתני' במס' דמאי דמאכילין ותימה מאי קמ"ל רב הונא במאי דב"ש פליגי ואיכא לשנויי הכא כדמשני פ' בתרא דיבמות (דף קכב.) דתנן ומשיאין על פי בת קול אמר רבה בר שמואל בגמרא ב"ש אומרים אין משיאין וב"ה אומרים משיאין ופריך מאי קמ"ל ומשני דהא קמ"ל דאי משכחת סתמא דתניא אין משיאין

ב"ש היא ולא סמכינן עלה: יעלתה חוזית על רובו. בירושלי

משמע קצת דבי"ט [ראשון] דווקא מיפסל כדפרישית בריש פירקין: נמלה בוכנתו. במחני פי׳ בקונטרס בשם ר׳ יעקב הזקן ניטלה פטמתו ראש האתרוג ודוגמתו הפיטמא של רמון וכאו פי׳ בקונטרס דר׳ ילחק בן אלעזר קרי במתני׳ להאי פטמתו בוכנתו לפי שהוא חד ועשוי כמו בוכנא ובשם רבו רבינו ילחק הלוי פירש דפטמתו ועוקנו שניהם בזנב עוקנו שניטל העץ מה שחוץ

והיה באכלכם. גבי חלה כתיב: היא היא. ודאי מסייע ליה ומאי לימא: אלא ודאי. בהא מסייעא ולימא דקאמרינן אסייעתא דאתרוג ומלה קאמר והכי קאמר לימא מסייע לרבי אסי בכולהו דמדבהא פרה חמישי דתניא הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחת פליגי באתרוג ומצה נמי פליגי דהא חד טעמא הוא דהתם נמי לכם

כתיב ומלה נמי מחלה ילפא: או דלמה שחני עיסה. בהח הוח דקחמר ר"מ פטורה דכתיב מיעוטא יתירא אבל בחד מיעוטא לא נפקא לן דכיון דמשתרי לאכילה אע"ג דלית בה דין ממון לכם קרינא ביה: שמכשירה. לקבל טומאה דאמרינן במתני' (דף מב.) מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזרת למים בשבת שהיו שורין החגודה בשבתדי כדי שלח ייבשו וכשנוגעים באתרוג הוכשר לטומאה דכתיב (ויקרא יא) וכי יתן מים על זרע ואסור לגרום טומאה לתרומה דכתיב (במדבר יח) משמרת תרומתי אמר רחמנא עשה לה שימור: שמפסידה. קליפתה החילונה נמאסת במשמוש הידים ואסור להפסיד תרומה כדפרישית: הרי יש בה היתר אכילה. לכהן וישראל נמי נפיק בה אם לקחה מכהן הואיל ויכול להאכילה לבן בתו כהן. אבל פדיון אין לה להיות ניתרת לאכילת ישראל והאומר כן רשע הוא: הרי יש בה דין ממון. כהן מקדש בה את האשה וישראל נמי אם נתנה לו הכהן מקדש בה את האשה ומוכרה לכהנים והדמים שלו: סשל דמחי. לקחם מעם הארץ וסתם פירותיהן ספק אינן מעושרין: מחי טעמייהו דב"ה. הח לית בה היתר אכילה: וחזי ליה. דרוב עמי הארך מעשרין הן וחומרא בעלמה הוה שהעמידו בספק טבל וגבי עניים ואכסניא לא העמידו דבריהם: אכסניא. חיילותיו של מלך ומטיל מזונותיהן על בני המדינה: הרי מכשירה. ומעשר שני בעי שימור דקודש איקרי דכתיב (ויקרא כו) וכל מעשר הארך וגו': למ"ד. בערלה לפי שאין בה היתר אכילה אבל אי הוה בה היתר אכילה הוה מתכשרא ואפילו לית בה דין ממון הא יש בו

נמי היתר אכילה ומתני' דתני כשר דברי הכל היא ואפילו לר"מ דאמר מעשר שני ממון גבוה הוא מיתוקמא דהא בהא דין ממון לא בעינן דכיון דאכיל לה לכם קרינא ביה: ומ"ד. בערלה לפי שאין בה דין ממון דאי נמי הוה בה היתר אכילה הוה פסיל לה משום דליתיה ממון לשאר הנאות כגון מעשר שני בירושלים לר"מ: מסניתין רבנן היא. דאמרי מעשר ממון הדיוט הוא ולא ר"מ דאילו לר"מ פסול: ה"ג אלא אי אסמר אסיפא אתמר: ובחוטמו. בעובי גבהו שמשפע משם ויורד ללד ראשו:

אפינו כל שהוא פסול. שנראה שם לעינים יותר משאר מקומות שבו שבאותו עובי אדם נותן עיניו: תני רבי ילחק בר אלעור נטלה בוכנתו. במתניתיה הוה תני להאי נטלה פטמתו בוכנתו לפי שהוא חד ועשוי כמין בוכנא זה לשון מורי הזקן רבינו יעקב. אבל רבינו יצחק הלוי היה מפרש פטמתו ועוקצו שניהם בזנב עוקנו שניטל העץ מה שחוץ לגומא שבאתרוג כשר פטמתו שנתלש

לגומא העוקץ מתוך האתרוג וחסרו לפיכך פסול והיינו דתני רבי ינחק בר אלעזר נטלה בוכנתו מה שנכנס בתוך האתרוג כבוכנא הנכנס ומכה באסימא. ולשון רבינו יעקב נראה לי שלא מצינו בכל מקום פטמא עוקץ: האי אסרוג דאגליד. נקלף: כאהינא סומקא. חמרה אדומה ואף זה לאחר שנקלף נהפך לאדמומים כדרך כל הנקלפים בפירום:

ל) פסחים לח. [סנהדרי קיב:], ב) דמאי פ"ג מ" ברכות מז. שבת קכו: עירובין יו: לא. פסחים לה:, ג) [לעיל לג.], ד) בס"ח: במים, ה) [דיבור זה שייך למשנה דלעיל לד:ן, ו) ושיי לעיל במשנה לד:ז.

הגהות הב"ח (A) גמ' ושלשה מקומותכשר אמר רבא כל"ל ותיבת ליה נמחה:

גליון הש"ם גמ' אר"ח דבר זה וכו'. כעין זה לעיל דף לג ע"ח:

מוסף רש"י . עריסותיכם עריסותיכם תרי זימני. אבל התס לכם למעוטי שאול וגזול, אבל אתרוג של מעשר שני האי דאמיהיב ליה לאכילה נפיק ביה ואפילו לר"מ (פסחים לח.). מאכילין את העניים דמאי. לרוכ וחומרא דרבנן בעלמא הוא וגבי הנך (ברכות מז.) הקילו רבנן (ערובין יז:) לא אסרוהו עליהם מפני שלריכים לחזר על פתח (שבת קכז:). ואת אכסניא דמאי. חיל של שמטיל על בני לזונם בשובם ממלחמתו נותם בשוכם מתוכנות (ברכות מה.) או: חיילות מלכי ישראל המוטלין על בני העיירות לזונן להגין עליהם מאויביהן ו הבא למלד ישראל להלחם על אויביהס וישראלים הס (ערובין יז:) והרי הס כעניים לפני שהם

ופסחים שם).

רבינו חננאל (המשך)

דד של חוטם, כפיטמא של דד [דתניא בפרק . יוצא דופז משתשחיר הפטומת] כדתנן פיטמא של רמון. אבל הא דתני ר' יצחק ניטלה בוכנתו. (ו)הוא קצה (ו)הוא העץ הנתון באתרוג, כגון בוכנא דגרסי׳ בשחיטת בוכנא דגוסי בשוויטת חולין האי בוכנא דשף מדוכתיה טריפה. ושם המדוך בוכנא, כדגרסינן בוכנא ואסיתא. ובאתרוג העץ שהוא תלוי בו באילן . הוא כמין בוכנא, ובעיקר האתרוג חקוק כמו אסיתא, והעץ נתון בה. וקיימא לז שאם נעקרה בוכנא הן מן האסיתא, חיישינ (תיטל) [ניטל] של אתרוג עמה וחסר הבוכנא באתרוג קיימת בתוד האסיתא. ---, העץ למעלה הימנה כשו שהרי העיקר קיים, וזהו ניטל עוקצו כשר. נקלף. כלומר נפשטה קליפתו החיצונה. כולו פסול. אבל

> אתרוג ושושנתו, דגרסינן בירושלמי פיקא. ניטלה פיטמתו. נראין הדברים שהוא א) הלשון אינו מדוקדק ואולי דר"ל דפסול מליטול לכתחלה.

ככוכה רבא האי אתרונא דאגליד כאה או הרונא דאגליד במקצת כמו פגי תמרה אדומין, כשרה. וגרסינן נמי באלו טרפות הגלודה כאהינא סומקא, פי׳ האתרוג שנקלף עורו במקצת כמו פגי תמרה אדומין, כשרה. וגרסינן נמי באלו טרפות הגלודה. ר׳ מאיר מכשיר וחכמים פוסלין, שנקלף עורה כאהינא סומקא. והני מילי כולה אבל נשתייר מקצת מציל בגלודה.